

OUTDOOR

Wintersporten in Nederland en Vlaanderen?

Alle overdekte sneeuwbanen getest

Om te bewaren

Unieke overzichtskaart met alle gletsjerski-gebieden

Spelen met G-krachten

Carve-instructie voor skiërs en snowboarders

Revolutie in ski's!

Piste en poeder, freeride-ski's kunnen alles aan

Kan het nog steiler?

Snowboarden van een bijna loodrechte wand

Maar ook:

Wereldwijde milieuramp!

De oerwouden branden

Blauwe zee, witte stranden en palmbomen

Kajaktocht door de Filippijnse Archipel

6e jaargang
november '98
f7,95/Bfr.170

MET DE JEEP NAAR DE OERTIJD

Avontuur en geologische les op IJsland

Tekst en foto's: Linda van Wijk

Het avontuur lonkt in IJsland. Raoul Jacobs en Linda van Wijk steken met hun veertig jaar oude Jeep de Langjökull-gletsjer over. Ze zwemmen in een vulkaankrater, verkennen met brandende fakkels een enorme ijs-grot en badderen in natuurlijke hot springs. Ondertussen vragen ze zich af welke natuurverschijnselen dit woeste eiland hebben gevormd. Het antwoord komen ze onderweg tegen.

"Moet dat ding eroverheen?" Bij het zien van onze veertig jaar oude Jeep worden er de nodige IJslandse wenkbrauwen gefronst. "Zijn die banden wel geschikt?", zegt een expeditielid. "Hij staat niet al te hoog op zijn wielen", merkt Hjalti Magnússon droog op. Hij is de leider van de expeditie over de Langjökull-gletsjer. Wij zijn de eerste Nederlanders die een gletsjer in IJsland zullen oversteken met een eigen auto. Tenminste, dat was de bedoeling. We geven toe dat onze Jeep in het niet valt naast de imposante IJslandse terreinwagens met hun enorme ballonbanden. Maar we zijn wel speciaal hiervoor naar IJsland toegekomen, we hebben wel speciaal voor deze tocht onze auto verscheept. Als Hjalti na intensief overleg het groene licht geeft en het konvooi van vijf terreinwagens zich in beweging zet, slaken Raoul en ik een zucht van verlichting. We gaan, op weg naar de Langjökull. Nu nog er overheen.

Dertig kilometer buiten Reykjavík stopt het konvooi en stappen ook wij uit. "Dit is Thingvellir", zegt Hjalti trots, wijzend op een tien meter diepe kloof. Geoloog Atle Ingimarsson geeft tekst en uitleg: "Je kijkt hier naar het breukvlak van twee continentale platen. Hier schuiven de aardplaten van Europa en Amerika tegen elkaar aan. Het breukvlak loopt van noord naar zuid over de zeebodem van de Atlantische Oceaan. De breuk ligt ongeveer halverwege de continenten en loopt opvallend evenwijdig aan hun kustlijnen.

Dieptemetingen hebben aangetoond dat het een sterk reliëf vertoont. We noemen deze onderzeese bergketen ook wel de Middenatlantische Rug. Slechts op enkele plaatsen verheft deze rug zich boven de zeespiegel. Dat is het geval bij Jan-Mayen, de Azoren, Ascension en hier op IJsland."

Hij kijkt me aan. Ik knik. Er is vaag iets blijven hangen van de aardrijkskundelessen over de continentale platen. Wel bijzonder om er nu naar te kijken. Atle vervolgt: "Nu is het zo dat er onder de aardkorst allerlei stromingen plaatsvinden. Het gloeiend hete binnenste van de aarde zoekt zich via het principe van de weg van de minste weerstand een opening naar buiten. En aangezien de aardkorst op de zeebodem slechts zes kilometer dik is -terwijl de aardkorst op het vasteland vijfendertig kilometer dik is- zijn deze oceanische

breukvlakken de zwakste plekken in de aardkorst. De stromingen uit het binnenste der aarde komen dus juist hier naar buiten.

En dat doen ze in de vorm van vulkaanuitbarstingen en aardbevingen. IJsland is ongeveer twintig miljoen jaar geleden na diverse vulkaanuitbarstingen op het breukvlak uit de zee omhooggerezen. In vergelijking met het vasteland, dat 4600 miljoen jaar oud is, kun je IJsland dus een relatief jong eiland noemen."

Ik kijk nu dus naar het breukvlak dat hier boven de zeespiegel uitkomt en in de lengterichting over heel IJsland loopt. Terwijl Atle vertelt, ga ik heel anders naar de kloof kijken. "Wist je dat van al het vulkanische materiaal dat wereldwijd de laatste vijfhonderd jaar is uitgestoten ongeveer de helft op IJsland ligt? In de laatste vijftig jaar is IJsland gefeesterd door maar liefst twintig vulkaanuitbarstingen. Het breukvlak is nog steeds vulkanisch actief. De meest recente uitbarsting vond plaats in november 1996."

Ik herinner me de journaalbeelden. "Toen barstte de vulkaan onder de ijskap van de Vatnajökull uit. De Vatnajökull is de grootste gletsjer van Europa, met een ijskap van één kilometer dik. Het massieve ijs scheurde en er ontstond een driehondervijftig meter brede gletsjerspleet. Enorme onderaardse krachten spoten stoom tien kilometer de lucht in." Het eeuwenoude ijs aan de onderkant van de gletsjer smolt weg en het water verzamelde zich in een meer onder het ijs. Tot de immense ijskap omhoog werd getild en er een vloedgolf van water in één keer naar beneden kwam.

De golf verwoestte een deel van de geasfalteerde kustweg en sloeg bruggen van 900 meter weg. Atle sfaart even voor zich uit. "Tegenwoordig zijn de aardbevingen en uitbarstingen gelukkig goed te voorspellen. IJsland loopt voorop in de ontwikkeling van informatietechnologie en meetapparatuur. De bruggen en wegen van de kustweg zijn inmiddels weer hersteld."

Momenteel wordt er een verhoogde activiteit gemeten rondom Reykjavík. De vraag of het niet een eng idee is om op zo'n vulkanisch actief eiland te wonen ontwijken de IJslanders op een enigszins struisvogel-politieke wijze. "Je denkt er natuurlijk niet elke dag aan, dan word je gek," mompelt Hjalti. "We moesten maar eens verder gaan."

Zestig kilometer na Reykjavik houdt het asfalt op. We rijden urenlang over bochtige, stoffige paden langs de blauwe ijstongen van de Langjökull-gletsjer het binnenland in. Een vierwielaandrijving is hier geen overbodige luxe. Er is op IJsland één asfaltweg: de kustweg rondom het eiland. De rest is off-road.

Aan de voet van een gletsjertong laten de IJslanders hun ballonbanden leeglopen tot 0,2 (!) bar. "Zo creëer je een groter draagvlak, waardoor je als het ware drijft over de sneeuw," legt Hjalti uit. We doen hetzelfde. Met schijnbaar lekke banden rijden we de enorme gletsjer op.

"Aan het begin en het einde van de gletsjer is de sneeuw papperig", waarschuwt Hjalti ons. "In de zomer smelt de sneeuw aan de uiteinden van de gletsjers. Dat is het moeilijkste en het gevaarlijkste stuk. Doordat het ijs smelt, scheurt het ijs en ontstaan er gletsjerspleten. Deze cracks zijn soms zo groot dat er een hele auto in kan verdwijnen. Je moet haaks over de kleinere spleten heenrijden. Bovenop wordt de sneeuw harder."

We rijden achter hem aan naar boven. Halverwege de klim stap ik uit om een foto te maken. Ik ren een stukje vooruit en zie een smalle gletsjerspleet waar ik overheen spring. Hetzelfde moment voel ik de grond onder me wegzakken. Voor ik het weet lig ik drie meter lager en zie ik alleen nog maar wit om me heen en meterslange sprookjesachtige ijspegels en een dun spleetje blauwe lucht boven me. Ik lig in de zachte poedersneeuw bekneld tussen twee ijsmuren. Hier kom ik in m'n eentje niet uit. De sneeuw die in de val mee naar beneden is gekomen heeft mijn linkerbeen bekneld. Als ik probeer om het been los te rukken, zak ik tot mijn schrik nog twee meter verder naar beneden! Opeens besef ik dat ik helemaal geen vaste grond onder de voeten heb!

Boven me verschijnen de verschrikte gezichten van

Raoul en de rest van de expeditieleden. "Niet bewegen!", roept Hjalti. Dat had ik intussen al begrepen. Er komt een dik touw naar beneden dat ik om mijn middel bind. Door vijf man word ik omhoog gehesen. Ik ben doorweekt van de sneeuw.

Er worden niet veel woorden aan vuil gemaakt. Iedereen is geschrokken. We gaan verder. Pas tien minuten later dringt het besef tot me door dat ik geluk heb gehad. Vanuit het raam van de auto kijk ik in gletsjerspleten waarvan ik het einde niet kan zien.

Na een lange klim bereiken we het dak van de gletsjer en beginnen we aan de oversteek in de lengterichting. De enorme afmetingen van de Langjökull zijn hier goed zichtbaar. Zover het oog reikt, zie ik sneeuw. Aan de horizon is het niet duidelijk waar de sneeuw ophoudt en de wolken beginnen. Er is nog geen enkel spoor. Het is als off-piste skiën in een maagdelijk witte wereld.

Met behulp van satellietnavigatie rijden we richting het onbekende. Links en rechts liggen besneeuwde bergtoppen in de verte, lager dan ons gletsjerdak. De ballonbanden van de luxe IJslandse terreinwagens fungeren als een soort skippyballen. Zij deinen en drijven met het grootste gemak over de sneeuwvelden. In hun auto's staat de kachel op loeiheet.

Onze tochtige Jeep tuft en sputtert er moelzaam achteraan. Het oude beestje moet hard werken. Om droog te worden neem ik plaats achter het stuur van de warme, comfortabele Nissan Patrol.

Deze auto voert de expeditie aan. Stina voert een GPS punt in. Ik kijk naar het beeldscherm op het dashboard. "Jij bent het pijltje. Het enige dat je hoeft te doen is het pijltje op de rechte lijn houden", legt ze uit. Ik merk dat dat makkelijker gaat naarmate je har-

der rijdt. Maar er zitten verraderlijke diepe kuilen in het gletsjerdak, dus té hard rijden kan niet.

Na een uur vraagt Stina of ik wil stoppen. "Even een nieuw punt intoetsen", zegt ze. Ik kijk uit het raampje en zie tot mijn verbazing een geel houten paaltje in de sneeuw. Het GPS-punt. Ongelooflijk.

Atle komt verkleumd uit de Jeep en wil graag weer ruilen met mij. Ik stap in bij Raoul. Langzaam sluit een dikke muur van mist ons in. In de ijzige kou stappen we uit en Hjalti overlegt met de andere expeditieleden of het nog wel verantwoord is om door te rijden. Het is al laat in de middag en we zijn op tweederde van de gletsjer. We besluiten om in de auto's te wachten tot de mist op trekt.

Ons geduld wordt beloond. Het duurt dan nog uren tot de sneeuw weer zacht wordt onder de banden en ik weet dat we de gletsjer weer afrijden. Tot leedvermaak van de IJslanders rijden we onze Jeep vast in de papsneeuw. Om drie uur 's nachts bereiken we de camping van Hveravellir (spreek uit: Kwerevetlier) waar we baderen in een natuurlijke bron. Ik voel mijn ledematen ontdooien.

Het besef van tijd raak je in IJsland enigszins kwijt omdat het gedurende de zomer niet donker wordt. Als ik vraag of de IJslanders niet naar hun bed verlangen kijken ze me lachend aan. "Wij slapen hier 's winters, als het donker is", legt Hjalti uit.

IJsland is tweeënhalve keer zo groot als Nederland met een bevolking van slechts 260.000 mensen. Meer dan de helft daarvan woont in Reykjavik. Maar ook de rest van de IJslanders heeft zich langs de kust gevestigd. Ten eerste omdat de zee van oudsher van strategisch belang was voor de visserij en de aanvoer routes naar

Autorijden in IJsland heeft een simpel principe. Je kunt rijden waar je auto je heen brengt. Weg of geen weg. Maar verwacht geen Wegenwacht op de Langjökull-gletsjer in geval van pech.

"HET GEWELD WAARMEE HET GLET-SJERWATER NAAR BENEDEN STORT IS DUIZELINGWEKKEND EN ANGSTAANJAGEND TEGELIJK"

het vasteland en ten tweede omdat het binnenland met haar uitgestrekte vulkanische berggebieden, lavavelden en gletsjers vrijwel onbewoonbaar is. Het binnenland is acht maanden per jaar bedolven onder sneeuw. Zelfs de vruchtbare lava krijgt hierdoor nauwelijks de tijd om begroeid te raken. Heel lang na een vulkaanuitbarsting zie je hooguit wat mos groeien op de zwarte stenen. Bomen zijn er niet. Behalve hier en daar een grazend schaap is het binnenland leeg en woest.

We hebben afscheid genomen van de expeditieleden en hobbelen via een weg vol keien naar de Detifoss-waterval. In een vlakte van gele ronde stenen, vermoedelijk ooit een rivierbodem, parkeren we de auto. Er is geen waterval te zien. Alleen de condens van het water en de regenbogen verraden de aanwezigheid van water. Wel horen we ruisen in de verte. Na een half uur lopen zwelt het zachte geruis aan tot een oorverdovend lawaai. Even later zien we de waterval in de diepte liggen. Het geweld waarmee

Op gletsjers is rijden op skippy-ballen nog wel te begrijpen. Maar eenmaal van de sneeuw is het zaak de banden weer op spanning te brengen.

Eagle
Fl. 95,-

Hawk
Fl. 99,-

Stroll Pack
Fl. 59,-

Sharan
Fl. 139,-

DAYPACKS & MORE
by TATONKA

preserve the earth
preserve the earth

Vento
vanaf Fl. 115,-

Sommigen willen lucht...

De nieuwe collectie daypacks met rugventilatie (en anderen) nu te bezichtigen bij uw Tatonka dealer

Voor dealer-info: 0297-284400

De vulkaanmeertjes van de Askja zien er minder aantrekkelijk uit dan in de praktijk blijkt. Op de modder die zich tussen je tenen wringt na, is het heerlijk zwemmen.

deze kolom gletsjerwater naar beneden stort is duizelingwekkend en angstaanjagend tegelijk.

Het water is bruin van alles wat ze in haar stroom meesleurt. We zitten urenlang in de condens te kijken naar de waterval. Wat een oerkracht! Om elf uur 's avonds ontstaat er een prachtig lichttroze en lichtblauwe lucht. Ik weet niet hoe snel ik m'n camera moet pakken, maar de zonsondergang blijft drie uur lang hangen.

De tocht die volgt, door de troosteloze, levenloze lava naar de vulkaankrater Askja is indrukwekkend eenzaam. Een dinky-toy met twee mensjes middenin zwarte, oneindige lavavelden. We picknicken in een doodse stilte en wanen ons op de maan. De uitbarstingen van de Askja in 1875 en 1961 waren zo hevig dat haar as over de hele wereld is teruggevonden. Pas als je hier staat, besef je wat een allesvernietigende uitbarstingen dat moeten zijn geweest. En dan te bedenken dat zo iets elk moment opnieuw kan plaatsvinden.

In een muur van regen en mist rijden we tegen de voet van de Askja aan. Gewapend met mutsen, handschoenen en kompas parkeren we de Jeep en lopen de ingezakte krater in. De gele paaltjes waarmee de route is aangeduid zijn niet te zien in de dichte mist. De bodem van de krater klinkt hol. Na een klein uur lopen staan we aan de voet van een meer. We wachten geduldig en zien de mist langzaam optrekken. Een groot diepblauw meer wordt zichtbaar. Het wordt geflankeerd door een kleiner, mintgroen meer. Optimistisch wordt dit Viti, de Hel, genoemd.

We glibberen tachtig meter naar beneden en staan oog in oog met een borrelende lichtgroene soep. De rotswanden zijn van gekleurd sulfiet in geel, oranje en rood gesteente. We zijn de enige mensen hier en twijfelen.

Maar zeg nou zelf, je krijgt niet iedere dag de kans om in een vulkaankrater te zwemmen. Onwennig laten we ons in het lauwe, mintgroene naar zwavel stinkende water zakken en dobberen voorzichtig rond.

De bodem bestaat uit een hard korstje, waar je doorheenvalt als je er met kracht op duwt. De superdunne modder sijpelt tussen je tenen. Als we ons afdrogen is de mist volledig opgetrokken. Voor het eerst zien we de Askja in vol ornaat. De twee kratermeren blijken in verhouding twee plasjes in de hoek van een vijftig vierkante kilometer grote, ronde krater.

Twee weken na onze expeditie komen we Hjalti weer tegen. Hij heeft een groepje vrienden met 4WD's meegenomen. Zij nemen ons nog twee dagen mee het binnenland in. Wij rijden over paden met vlijmscherpe stenen en komen uit aan de voet van een kleine gletsjer. Met vijftien man lopen we uren door de sneeuw op zoek naar de ijsgrot die 'hier ergens moet zijn'. "Ijsgrotten ontstaan doordat relatief warm smeltwater zich in de vorm van ondergrondse rivieren een weg probeert te banen onder de gletsjer", legt Hjalti uit. "Het ijs van de gletsjer wordt door de warmte uitgehold tot de zogenaamde grot op een gegeven moment instort. Ijsgrotten vormen zich ieder jaar weer op andere plekken.

Vandaar dat het even zoeken is." Dan vinden we de nauwe ingang. We steken de fakkels aan en waden door de rivier en bukken om binnen te komen. Ik geloof mijn ogen niet. We staan in een kathedraal van ijs met vreemde ronde en hoekige vormen. De grot is honderd meter diep met aan het einde een waterval. Gat in het dak van de ijsgrot laten bundels daglicht door. Achterin hangt een sprookjesachtig blauw licht. Het is het licht van buiten dat door het ijs komt. Ik heb

nog nooit zo iets gezien. Als we later buiten komen, sneeuwt het. Het wordt een barre klauterpartij terug omhoog naar de auto's.

Na enkele uren rijden komen we in the middle of nowhere aan bij het clubhuis van de 4x4 Club Reykjavik. De clubleden hebben het zelf gebouwd. We worden er uitgenodigd voor een barbecue. Gemarineerde lamsbout met gepofte aardappelen, saus en koolsla.

Terug in Reykjavik ontmoeten we Villi Knudsen, die vanaf 1947 samen met zijn vader de aardbevingen en vulkaanuitbarstingen op IJsland op film hebben vastgelegd. In zijn achtertuin heeft hij een soort bioscoop gebouwd. De scheuren in de muren van het gebouwtje spreken tot de verbeelding.

Hier bekijken we een aantal documentaires waarin de lavastromen vloeien en de vulkanen braken. Mijn fantasie wordt gevisualiseerd. Alles staat op tape: De uitbarsting van november '96, de evacuatie van een havenstadje op het eiland Heimay, dat ondergeregend wordt door de as en later weer wordt uitgegraven door vrijwilligers, evenals het ontstaan van het eiland Surtsey in 1963, voor de kust van IJsland.

Deze laatste documentaire laat me niet meer los. Je ziet beelden van oranje lavastromen stromen die branden terwijl de golven van de zee er overheen bulderen. De vulkanen spugen dwars door het wateroppervlak heen. Het lava wint het van de zee. Dit vuur is zo heet dat het zich niet laat doven. De vulkaan braakt, spuugt en gulpt haar gesmolten steen vanuit de zeebodem en laat een eiland achter. Zo is ooit ook IJsland ontstaan.

De Langjökull-gletsjer is de grootste van Europa. De jeep van Linda en Raoul lijkt op een dinky-toy in een kinderkamer.

DE VRAAG OF HET NIET ENG IS OM OP EEN VULKANISCH ACTIEF EILAND TE WONEN ONTWIJKEN DE IJSLANDERS: "WE MOESTEN MAAR EENS VERDER GAAN"

INFO

IJsland is een ongerept outdoorland bij uitstek. Je kunt er geweldig fietsen, wandelen en kamperen

Voordeel: Het is dichtbij, het is verschrikkelijk mooi

Nadeel: Het regent er vaak, het is duur

Highlights: o.a.: Gletsjertrip (nooit alleen doen!), Askja, Whale Watching (Zie Outdoor Magazine nr.1, 1998)

Isherji (Icebreaker) - (Zij namen ons mee de gletsjer over)

Gletsjertrip voor groepen: Boeken en informatie via Off-road Adventures.

Tel: 0297-289120

Avontuurlijk Reizen: 1 week IJsland inclusief 3 dagen sneeuwexpeditie met Icebreaker. 1 dag skiën en 1 dag sneeuwscooteren.

Ticket: Icelandair Tel: 020-6270136

Overschepen van je eigen auto: Eimskip Tel: 010-5034300

(Advertentie)

enpc

EERSTE NEDERLANDSE
PARACHUTISTEN CLUB

DE HOOGSTE SENSATIE
IN BRABANT
parachutespringen,
dat doe je bij de ENPC

opleidingen
tandemsprongen
demonstraties

ENPC, Postbus 1436
4700 BK Roosendaal
(0165) 56 01 82, (0162) 45 97 45
(0165) 32 09 55 (clubgebouw)
E-mail: enpc.seppe@tref.nl
Internet: <http://www.tref.nl/roosendaal/enpc>

THE KICK OUTSIDE

Wij bevinden ons op vliegveld Seppe, A58 Breda richting Roosendaal

Outdoor tips

TABAK TEGEN BLOEDZUIGERS

In tropische streken liggen ze op de loer: bloedzuigers. Vanuit bomen en struiken laten ze zich vallen om zich te voeden met menselijk bloed. Door het weefsel van de kleding weten ze door te dringen tot de huid. Hoe ga je ermee om?

Trek de bloedzuiger niet van de huid. Het dier injecteert bij verwijdering een stof die voorkomt dat het bloed in het wondje stolt. Wil je toch een bloedzuiger verwijderen, dan is de beste methode een brandende sigaret tegen het uiteinde te houden dat niet aan de huid is gekleefd.

Oud en beproefd door oerwoudlopers is dit paardenmiddel om een aanval van bloedzuigers te voorkomen:

- Vul een bakje met water
- Stop er een half pakje tabak bij
- Doe je wandelsokken erbij en laat ze een dagje weken
- Laten drogen en de sokken zijn bloedzuigerproof

